

د انسانانو په بدن کې د مکرېب په اړه معلومات – واکسین د ناروغی څخه ساتنه کوی!

سرځکان څه شی دی؟

سرځکان د سرځکو د ویروس په واسطه رامنځته کېږي او ډیر ساری دی. سرځکان یوه ساده ناروغی نه دی، ځکه د سختو ستونزو رامنځته کېدل شونی دی. په ځانګړی ډول ماشومان د خپل عمر په ورومې او دوهم کال کې د خطر سره مخامخ دی. د ناروغی کابو نیمایې برخه په مشرانو کې رامنځته کېږي. د واکسین په ذریعه په نظری ډول شونی دی، چه سرځکان د نړی په سطح له منځه لاړ شی. د سرایت د انتقال د پوره محدودوالی لپاره د ناروغی د له منځه وړو لو د پاره په ورومې قدم کې مجبور په المان کې کابو ټول وګړی د سرځکان مقابل کې خوندي واوسی.

د انسان څخه انسان ته

سرځکان په کوم ډول منتقل کېږي؟

د سرځکان ویروس د پزی او ستونی د افزاتو سره د تماس په صورت کې منتقل کېږي. ډیری موده سرایت د ورو قطرو په صورت کې صورت نیسی، چه د ټوخی، پرنجیدل او خبری په موده کې د هوا له لاری پراختیا مومی او نور کسان هغه تنفس کوی. سرایت پرته د مستقیمې اړیکې هم شونی دی، د بیلګې په ډول هغو خونو کې چه په سرځک ناروغی اخته کسان حضور درلود.

د سرځکان ناروغی په ناواضحو اعراضو پیلېږي، لکه تبه، ټوخی او زکام، د سترګو د سپینی برخې عفونت، او سپین پاشیدلی منګ په شان داغونه خولی په مخاطی غشا کې محدود ورځی وروسته د انسان په پوټکی کې ځانګړی داغونه چه ګلابی او غنم رنگه وی، رامنځته کېږي. د پوټکی سوروالی په ورومې ځل په مخ او د غوړو شاته رامنځته کېږي چه وروسته ټول بدن ته سرایت کوی او د 4 څخه تر 7 ورځو پوری ځنډ کوی. د ناروغی د جوړیدو په درشل کې شونی دی چه د پوټکی د وچیدو لامل وګرځی.

ناروغان کوم اعراض لری؟

د سرځکانو د نارو ن غ تر ټولو ډیره ستونزه عبارت دی د منځ ن ب غوړ د عفونت څخه، اسهال، د ږ سرو عفونت. د سرځکانو یوه س ر به ستونزه د ماغزو د عفونت څخه عبارت دی. دغه نارو ن غ کابو 1000 کسانو څخه یو کس باندی رای ځ، البته 4 یا 7 وری ځ د پوټکی د سوروالی څخه وروسته منځته رای ځ.

10 یا 20 فیصده دد ن غ نارو ن غ له و یځ خپل ژوند دلاسه ورکوی. د 20 څخه تر 30 فیصده ناروغانو کې نور زیانونه لکه ده ن ب اخلاص، فلج رامنځته ک ږ یی. په ډیر لږ ډول شو ن ن دی چه د سرځکانو د نارو ن غ څخه کلونه وروسته یوه آهسته مزله نارو ن غ چه د ماغزو د عفونت یوه مضمغه برخه ده SSPE رامنځته ر ش خپله د SSPE نارو ن غ د ماغزو او د اعصابو د سیستم یوه پرمخ تللی نارو ن غ ده، چه په پای کې دناروغ د مرګ لامل ګری ځ. د SSPE د نارو ن غ س ر ی خطر د نورو انسانانو په پرتله هغو ماشومانو ته راجع ک ږ یی، کوم چه د خپل عمر په ورومیب پنځه کلونو کې په سرځکانو اخته شوی وی.

د سرځکانو د نارو ن غ څخه وروسته د بدن دفاع سیستم تر یوکال یا د هغه څخه زیاده موده ضعیف وی، چه په دی موده کې د نورو ساری ناروغیو د سرایت خطر زیاد وی.

ورومیبی اعراض د 7 څخه تر 17 ورځو وروسته د سرایت څخه منځته راځی. د بدن ځانګړی سوروالی په منځنی کچه د 14 څخه تر 17 ورځو وروسته منځته راځی.

ناروغی څه وخت پیل کوی او سړی تر کومی مودی پوری ساری وی؟

ناروغه کسان د بدن د سرو داغونو د لیدلو څخه 4 ورځی دمخه او 4 ورځی دهغی مودی وروسته ساری اوسپری. د سرایت تر ټولو لوړه کچه هغه موده وی چه لږه موده وروسته د بدن سره داغونه ظاهر شی. هغه کسان چه سرځکان ناروغی یی تیر کړی وی، د ژوند تر پایه پوری د مجددی ناروغی څخه خوندي اوسپری.

کوم کسان ځانګړی خطر سره مخ دی؟

په سرځکان ناروغی باندی هر څوک اخته کیدای شی، چه پوره واکسین شوی نه وی او یا یی دغه ناروغی تیر کړی نه وی. کوچنی ماشومان او یا هغه کسان، چه (تر اوسه) د واکسین اجازه ونلری، باید د دوی ماحول کې استوګن کسان واکسین شوی وی او خلک باید ددغی ناروغی څخه خوندي وی. دغه ناروغی د نورو کسانو په پرتله د هغو ماشومانو چه عمر یی تر پنځو کلونو ټیټ وی او یا بالغ کسان چه عمر یی تر 20 کلونو ډیر وی، د ډیرو ستونزو لامل ګرځی. ددی پرته هغو کسانو کې ډیری ستونزی لیدل کېږی چه د بدن مقاومت یی د زیږیدنی وروسته ټیټ وی او یا د ژوند په بهیر کې یی د بدن مقاومت ضعیف شوی وی. میندواره یا حامله ښځی د هغو ښځو په پرتله چه میندواره نه دی، د دغی ناروغی د سختو ستونزو سره مخ وی، که چیرې سرځکان باندی اخته شی.

د ناروغی په صورت کې کومو ټکو ته پاملرنه وکړم؟

د ډاکتر د لیدلو څخه مخکې په تېلفونی ډول معاینه خونې ته د سرځکانو د شک له وجی احوال ورکړی، تر څو د معاینه خونې مسولین د خونديتوب لازمه اقدامات تر سره کړی.

د سرځکانو د ناروغی د اصلی لامل درملنه شتون نه لری. خو کیدای شی چه اعراض د بیلګی په ډول تبه راتیته شی.

د سرځکانو په مقابل کې انټی بیوتیک مرسته نه کوی، ځکه د ویروس مقابل کې بی اغیزه دی. د انټی بیوتیکو ورکول هغه موده صورت نیسی که چیرې د نورو اعراضو برسیره نوری ستونزی د باکټریاو له وجی رامنځته شی.

ناروغ کسان باید کور کې واوسپری او د نورو خلکو سره باید د اړیکو مخنیوی وشي، کوم چه د سرځکانو مقابل کې خوندي نه دی (د بیلګی په ډول د مکمل واکسین له وجی او یا داچه دغه ناروغی یی تیر کړی وی)، تر هغی چه ډاکتر پریکړه وکړی چه د سرځکانو د خپریدو خطر نور شتون نه لری.

او هم هغه کسانو باندی چه د سرځکانو شک وی، باید کور کې پاتی شی، تر څو هغه شک په یقینی ډول د اړوند سیمه ایزی روغتیایی اداری او یا د ډاکتر د پریکړی پر بنسټ رد شی.

- ◀ د سرځکانو په برخه کې د ساری ناروغیو د ساتنې د قانون مقررات د اعتبار وړ دي. هغو ماشومانو او لویانو باندې چې د سرځ ناروغی تشخیص شوی وی، او یا که چیرې د سرځکانو شک ورباندې وی، په لنډمهاله توګه اجازه نه لری چې مشترکې ودانیو ته لکه ښونځی او یا وړکتون ته لاړ شی او یا هلته دنده تر سره کړی. دا دهغو کسانو د پاره هم د اعتبار وړ دی، چې د هغوی ګډ کور کې په سرځ اخته کس او یا د سرځکانو شک شتون ولری. د استثنایې مقرراتو په هکله د روغتیا اداره تاسو ته معلومات درکوی. ناروغان مجبور دی چې مشترکې ودانیو ته د خپل ناروغی په اړه معلومات ورکړی.
- ◀ درملنه کونکې ډاکتران او یا اړوند روغتیایې اداره پریکړه کوی چې کومه موده کار بیرته پیل شی او یا مشترکې ودانی ته د تک اجازه ورکړل شی. د ناروغانو د بیرته راتلو اجازه په عمومی حالاتو کې تر ټولو ژر د بدن د سوروالی د ظاهریدو په پنځمه ورځ وی.

واکسین

په کوم ډول کولی شم چه
ځان خوندي وساتم؟

- د واکسین دایمی کمیسون (STIKO) لار ښونه کوی چې د سرځکانو په مقابل کې باید واکسین صورت ونیسی. په دی برخه کې د MMR- واکسین شتون لری چې د کله چرک او روبیلا په مقابل کې هم ساتنه کوی، او هم MMRV- واکسین شتون لری چې برسیره مواد د آب چیچک یعنی (Varizellen) مقابل کې هم خپل ترکیب کوی لری.
- ◀ د ماشومانو د پاره په دوو پړاونو کې د واکسین لارښونه کیږی: ورومبې واکسین باید د 11 میاشتو په عمر او دوهم واکسین د 15 میاشتو په عمر کې پیل شی، تر ټولو ژر حالاتو کې اما 4 اونۍ د ورومبې واکسین څخه وروسته. د MMR- ورومبې واکسین کیدای شی چې په عملی ډګر کې د U6- وقایوې معایناتو کې تر سره شی. د MMR- ورومبې واکسین کیدای شی چې د 9 میاشتو په عمر کې تر سره شی، که چیرې ماشوم د 11 میاشتو د عمر څخه د مخه یوې ګډې ودانې ته لاړ شی.
- ◀ لویان، کوم چه د 1970 کال نه وروسته زیږیدلی دی، هغو ته د یوې ستندرد مفرد واکسین لارښونه کیږی، که چیرې هغوی په ماشومتوب کې یو ځل او یا هیڅ د سرځکانو مقابل کې واکسین شوی نه وی. ناروښانه واکسینی حالاتو کې هم دغه خبره داعتبار وړ دی.
- ◀ ځانګړی مسلکې برخو کې په دندو ګمارل شوی کسان، چه د 1970 څخه وروسته زیږیدلی دی، د سرځکانو د دوو واکسینونو پیل کولو لارښونه کیږی. چه عبارت دی د ګډو ودانیو پرسونل، روغتیایې پرسونل، پرستاری پرسونل، د ګډ ژوند ودانې لکه د مهاجرو کمپونه او د مسلکې ښونځیو، حرفوی زده کړو او د پوهنتون پرسونل.
- هغه کسان چه د سرځک یو ناروغ سره اړیکې ولری، او مصون نه وی، نو باید د 3 ورځو په موده کې **Riegelungsimpfung** نومی واکسین تر لاسه کړی. له دی وجی کیدای شی چه احتمالاً د ناروغی د پیلیدو مخنیوی وشي او یا د ناروغی بهیر آسانه شی. هغه کسان چه د سرځکانو ناروغ سره اړیکه ولری او د MMR- واکسین اجازه نه لری (د بیلګی په ډول د 6 میاشتو څخه کم عمره ماشومان او یا حامله ښځی)، کیدای شی چه د انتی بادی (Immunglobulinen) ورکړل شی.
- د سرځکانو د خونديتوب د قانون له مخی مور او پلار مجبور دی چه ثابت کړی چه چې د هغوی کمکی ماشوم د یوکلنی څخه وروسته مخکی ددی چه ګډ ودانې لکه ښونځی، یا وړکتون ته لاړ شی، د سرځکانو مقابل کې په پوره ډول واکسین شوی دی او یا باید د ډاکتر داسی تصدیق وړاندی کړی چه ماشوم د سرځکانو په مقابل کې مصون دی. د سرځکانو مقابل کې هغه کسان پوره واکسینی خونديتوب لری، چه د یوکلنی پوره کیدو سره لږترلږه یو واکسین او د دوه کلنی د پوره کیدو سره لږ تر لږه دوه ځلی د سرځکانو مقابل کې واکسین شوی وی. د وینی د آزمایښت (د Titer د قیمت مشخص کولو) له مخی کیدای شی چه مصونیت تثبیت شی. دغه مقررات هغو کسانو ته هم د اعتبار وړ دی، کوم چه د څلورو اونیو راهیسی د ماشومانو مرستون خونو کې تر پالنې لاندی دی او یا د مهاجرو کمپ کی ژوند کوی. هغه کسان چه د 1970 څخه وروسته زیږیدلی دی او ګډ ودانیو کې، ګډ کمپونو کې او روغتیایې برخو کې دندی تر سره کوی، مجبور دی چه دوهم پلا واکسین شوی وی او یا د سرځکانو مقابل کې خپل مصونیت ثابت کړی.

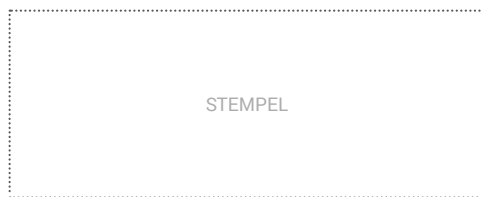
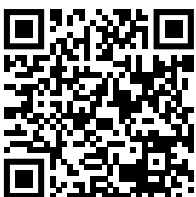
چیرته کولی شم چه
معلومات تر لاسه کړم؟

سیمه ایز روغتیایې اداره د نورو سلا او مشورو په برخه کې ستاسو چوپړ کی دی. داچه د سرځک ناروغی مجبور په روغتیایې اداره کې ثبت شی، نو هغوی تازه معلومات ستری تجربی د دغی ناروغی سره د چلند په برخه کې لری.

برسیره (مسلكی-) معلوماتونه انترنتی پاڼو کې د Robert Koch-Institut کی هم شتون لری (www.rki.de/masern).

برسیره معلوماتونه د ساری ناروغیو د خونديتوب په تړاو د Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung انترنتی پاڼه کې (www.impfen-info.de) مومی

د سرځکانو د خونديتوب د قانون په اړه معلومات په (www.masernschutz.de) انترنتی پاڼه کې موندلی شی.

څیړونکی مرجع:
Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung, Köln
ټول حقوق خوندي دی.

د عامه روغتیا د ډاکترانو د مرکزی اتحادیې په همکاری سره ترتیب شوی دی، ثبت شوی ټولنه او د Robert-Koch-Institut په تفاهم سره.

د وګړو د پاره دغه (www.infektionsschutz.de) معلومات د انترنتی مخ څخه په وریا ډول د ډاونلوډ لپاره وړاندی کیږی.